

Avoimuusrekisterin neuvottelukunta
avoimuusrekisteri@vtv.fi

Edunvalvonnan eettiset suositukset

Medialiitto kiittää neuvottelukuntaa mahdollisuudesta lausua sen valmistelemasta luonnoksesta *Lobbauksen eettisiksi suosituksiksi*. Näkemyksenään luonnoksesta liitto esittää seuraavaa:

1. Luonnokseen on pääsääntöisesti onnistuttu kokoamaan hyvin edunvalvonnan etiikan eri osatekijöitä. Erityisenä ansiona liitto nostaa esille johdanto-osan kirjauksen, jossa toivotaan lisääntyvän avoimuuden ja eettisyyden kannustavan myös päättäjiä ja virkakuntaa arvioimaan yhteiskunnallisen vuoropuhelun toteutumista ja sidosryhmätoimintaa. Edunvalvonnan läpinäkyvyys johtaa parhaimmillaan päätöksenteon kasvavaan läpinäkyvyyteen, mikä puolestaan on omiaan vahvistamaan demokratiaa.
2. Käytettyä terminologiaa on vielä syytä parantaa valmista suositusta varten. Etenkin sana *lobbaus* tulee korvata sanalla *edunvalvonta* tai sanalla *vaikuttamistoiminta*. On parempi käyttää nykyaikaisia ja jo vakiintuneitakin termejä kuin yrittää ilman järkevää syytä elvyttää tai puhdistaa vanhentunutta ja vanhanaikaisiin toimintatapoihin viittaavaa termiä. Pelko siitä, että nyt luonnosteltavat edunvalvonnan eettiset ohjeet voisivat sekoittaa luonnollisten henkilöiden edunvalvontasopimukseen, on käytännössä aiheeton.
3. Osa luonnoksen kirjauksista luo mielikuvaa, jossa vastuullinen edunvalvonta alkaa yhtäkkiä ja tyhjästä. Edunvalvonta on kuitenkin todellisuudessa jo tällä hetkellä ammattimaista ja vastuullista toimintaa, jonka käytäntöjä ollaan eettisiä sääntöjä kirjaamalla nyt ennemminkin vahvistamassa kuin luomassa.
4. Kohdan 2 ensimmäisen luetelmakohdan maininta perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta olisi syytä poistaa suosituksesta. Kyse on oikeuksista, jotka

ovat voimassa perustuslain ja Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten perusteella, ja niiden mainitseminen avoimuusrekisterilain kaltaiseen tavallisen lain tasoiseen säädökseen perustuvassa suosituksessa on paitsi tarpeetonta, antaa myös nurinkurisen kuvan säädöshierarkiasta. Vaikka termin väljä käyttö on tullut viime aikoina jokseenkin tavalliseksi etenkin joidenkin puolueiden poliittisessa viestinnässä, samaan ei eettisen suosituksen tekstissä tulisi sortua. Lisäksi on huomattava, että eri perus- ja ihmisoikeudet asettavat myös edunvalvontatoiminnalle keskenään ristiriitaisia vaatimuksia, minkä vuoksi perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen yhtenä erittelemättömänä kokonaisuutena ei käytännössä tuota toimintaohjetta, joka olisi järkevästi suositukseen sitoutuvien toimijoiden noudatettavissa.

5. Kohdan 2 toisen luetelmakohdan sanamuotoja on syytä muokata. Se, että edunvalvontaan ei sisälly painostusta, manipulointia, korruptiota tai lahjontaa ei varmastikaan vielä riitä esimerkin näyttämiseksi edunvalvontatoiminnassa. Tällaisten toimintatapojen kuuluminen eettisen edunvalvonnan ulkopuolelle lienee itsestään selvää ilman niiden mainitsemistakin. Niistä irtisanoutuminen luo myös tarpeettomasti mielikuvaa, että ne olisivat tähän asti olleet osa edunvalvontatoimintaa.
6. Myös kohdassa 3 olisi tarkoituksenmukaisempaa ilmaista säännöt positiivisina velvoitteina ja harkita ensimmäisen ja viimeisen luetelmakohdan emme-lauseiden poistamista.
7. Kohdan 3 luetelmakohta 3 ja kohdan 5 luetelmakohta 2 eivät välttämättä kuuluisi osaksi nyt kirjoitettavia eettisiä suosituksia. Niissä on kyse toimeksiantajan ja edunvalvojan välisestä sopimussuhteesta, kun suositus muuten rajautuu selvästi edunvalvojan ja edunvalvonnan kohteiden väliseen suhteeseen.
8. Eettiseen suositukseen sitoutuminen on vapaaehtoista, kuten luonnoksen johdanto-osassa todetaan. Ei kuitenkaan liene toivottavaa, että moni organisaatio päätyisi noudattamaan avoimuusrekisterilakia mutta jättäytymään eettisen suosituksen ulkopuolelle. Siksi johdannon sanamuodoissa olisi ehkä perusteltua ennemminkin kannustaa tai toivoa rekisteröityneiden toimijoiden sitoutumista, kuin vain tyytyä ilmoittamaan, että he voivat tehdä niin.
9. Kohta 5 luottamuksellisuudesta on vaikeatulkintainen, koska pisimmilleen vietyinä luottamuksellisuus edunvalvontatoiminnassa voi tehdä tyhjäksi koko avoimuusrekisterilain tavoitteet. Kohtaa voisi olla tarpeen täydentää soveltamista rajaavalla määreellä, kuten kirjaamalla, että luottamuksellisuus ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että edunvalvonnan avoimuus kohtuuttomasti supistuu. Kuten liitto on aikaisemmissa asioita koskevilla

viesteissään useasti todennut, avoimuusrekisterin tulisi kannustaa toimijoita mahdollisimman suureen avoimuuteen ja mahdollistaa näille vähintäänkin vapaaehtoinen otsikkotasoa avoimempi vaikuttamisestaan kertominen.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Mikko Hoikka
toimialajohtaja, aikakausmedia

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömmme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.